

beginnen opzij zetten en zich laten leiden door de belangen van hun kerkelijk instituut en samenwerking met hun broeders, hun medelidenden, tegen de gewetensbelangen van hun medelidenden, omdat die broeders en medelidenden geen voorstanders, maar tegenstanders van hun kerkelijk instituut zijn?

Uw huis en het mijne worden beide door dezelfde vlammen bedreigd. Samenverbonden kunnen wij die vlammen keeren en ons eigendom redden. Maar omdat gij niet van mijn kerk zijt laat ik u en gij mij alleen tobben en straks zitten we beiden op de puinhoopen.

Is dit niet dwaas en goddeloos?

En niet anders is het drijven van hen, die ons Christenlijk uitleiden en hun kracht en getal verdeelen in school en maatschappij en politiek, omdat niet allen willen meeroepen: des Heeren tempel, des Heeren tempel, des Heeren tempel, is deze!

Dat is een valse leuze.

Is dat 's Heeren tempel, waar modernen, ethischen, confessionelen, Gereformeerden, socialisten enz. enz. doorleven, met precies dezelfde rechten, waar evenveel het Woord verlicht als gepredikt wordt, waar de Christus der Schrift naast een Christus van eigen uitvinding wordt gepredikt?

Moeten daarom de vaders in hun sociale verenigingen en de broeders in hun kerkverenigingen hun medelidenden en medestrijders uitwerpen en den rug toekeren? Moet daarom het welzijn en de toekomst van natie en maatschappij en nageslacht op 't spel gezet worden?

Neen, de leuze moet zijn: waar het Koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid, waar Jezus en zijn heerschappij!

Het is een leugen, die leuze. Want in de vaderlandsche kerk werkmansverenigingen en vaderlandsche kerk kerkverenigingen gaat het niet om de zoogenamde kerk, maar om een partij in die kerk, want men laat er niet toe allen die lid der kerk zijn, maar alleen hen, die van een partij zijn, die de kerk behelzen. Hij het oproepen heet 't, dat 't om de vaderlandsche kerk gaat en komen dan de broeders der kerk, dan houdt men te op een beginnend, een belijden voor. Is die leuze niet een leugen?

En wat zal men met dit uitspreken, wat sal men hoort, winnen voor zijn zoogenamde vaderlandsche kerk? Niets.

Integendeel.

De vlammen van ongeloof en revolutie, van radicalisme en socialisme bedreigen uw Genootschap meer dan de Gereformeerde kerken, of liever, gij hebt er meer van te vrezen.

Hoewel uw broeders in Christus u herhaaldelijk en publiek betuigd hebben, dat zij niet anders willen dan recht voor elk kerkelijk instituut, recht in het publieke, nationale leven voor Jezus gemeente en dus ook dienstegevoel en uitbreiding van staatswege aan de kerken, ook uw kerk, van wat haar naam recht en historiciteit toekent, toch blijft gij uw broeders vervolgen met den laster, dat zij hun kerk willen bevoordelen en verheffen ten koste van uw kerk en dat zij zeker hun sociale en politieke macht en invloed zouden misbruiken ten nadele van uw vaderlandsche kerk en daarom dus met alle middelen moeten gewerkt uit alle angst en macht en dat hun invloed overal moet gebroken.

Welnu, uw loon sal dit zijn. Mede door de door u doorgevoerde verdeeldheid zullen straks de partijen des ongeloofs de macht in handen hebben en dan zal uw vaderlandsche kerk den slag worden toegebracht, dien gij niet met iets vreess, dan zullen haar het goud en zilver kostweg uit de Staatskas onthouden worden.

Och, dat toch de Gereformeerden in het genootschap zich door dit drijven niet laten verbinden en onder die valse leus zich niet laten wabinden met hen, die hen haten en tegenstaan om hun Gereformeerde beginselen, en wie zich niet laten scheiden van die broeders, met wie zij wel niet in een Gereformeerde instituut kerkelijk samenleven, maar met wie zij toch een geloof deeltachtig zijn.

Neen, het Christusbelijden deel van Neerland's volk moet niet verdeeld raken in zooveel kerkelijke groepen, die alles achter stellen bij de belangen van hun kerk of kerkje, maar laat men in het nationale en sociale leven zich scharen om de beginselen.

Beginselen tegen beginselen. Geloof tegen ongeloof. Voor den Christus of tegen Ham. Met allen bijhelf of zonder en tegen dit boek Gods.

Dan staat de strijd duizend. Dan kan en zal God met zijn volk zijn. Dan zal Jezus aan de spitsen strijden van hen, die zijn naam belijden.

Dan zullen de geloovigen, onverschillig van wat kerk zij zijn, tot een zout, een ruweeisen, een licht, een zegen zijn voor de natie en de maatschappij.

Deze bestraffing van het valse beginsel is ten volke verdiend.

Het is de Roomsche kerkgedachte toepassen op een instituut, waarvan Ds. Bruna nog onlangs zoo waar schreef, dat het geen kerk meer is.

Officiële Berichten.

(Met verkorting uit het Kerkblad van 20 Nov.)

Classicale vergadering te Middelburg, gehouden 10 November 1896.

In het moderneren namen zitting Ds. Littooy, als praeses, Ds. Oosten als scriba en Ds. Huijsbos en Ruijs als assessoren.

Met goedvinden der vergadering worden al de broeders, aangewezen voor eenige zaak in de Classe, geconlineerd; alleen met deze uitzondering, dat in plaats van de kerken te Vissingen, die dienaars der kerken werden aangewezen als commissie voor loonmaking en approbatie van attesten en tot hunne sounde werden benoemd de B.B. W. H. Oosten en J. D. van der Velden.

Het onderzoek naar Art. 41 D. K. O. leverde weinig belangrijke op: alleen de verblijvende mededeeling uit een der kerken, dat men daar weldra tot plaatselijke ineen-smelting hoopte te komen.

Verscheidene rapporten worden daarop uitgebracht en enkele tuchtzaken in comité behandeld.

Classis Gouda, 11 November 1896.

Aan Ds. Dalhuijsen wordt het praesidium, aan Ds. Nieboer het assessoraat en aan Ds. Kropveld het scribaat toegewezen.

In Ouderkerk aan den IJssel blijkt men nog niets ter reformatie der kerk te kunnen doen; de commissie ad hoc wordt geconlineerd.

Op een ingekomen protest kan niet nader worden ingegaan, wijl de protesterende broeder niet ter rechter tijd n.l. voor 21st jaar, dat protest bij den kerkeraad heeft ingediend.

Aan een drievoudig verzoek van een rustend predikant kan slechts ten dele worden voldaan.

Lekkerek klagt, dat hij nog geen bewijzen van erkenning door den Staat heeft ontvangen, niettegenstaande de noodige stukken daarvoor zijn ingezonden, en aan Prof. Noordzij er over is geschreven. Aan ZHGL zal om nadere inlichtingen worden gevraagd.

Uit het rapport der kerkvisitatoren blijkt, dat hij veel stof tot dankzegging, er ook nog zeer veel te reformeren valt. De bro. Keulemans en Van der Heijden worden benoemd, om een revisie te ontwerpen van het Visitatie-reglement.

Te Stolwijk is een enkele keer gepredikt; maar verder kan er nog weinig ter reformatie geschieden.

Naar aanleiding van Art. 41 D. K. O. worden eenige vragen beantwoord, en een enkel verzoek ingewilligd.

Classe Harderwijk, op Woensdag 11 November 1896.

Naar toebereit is Ds. J. van der Bijl praeses. Breedvoerig werd het besluit der Generale Synode, tot opheffing van een besluit der Classe in hare zitting van 20 November 1895 genomen, besproken. Gevraagd werd naar de intentie der Generale Synode met haar besluit. In overweging werd gegeven, de stukken, waarop het Classicaal besluit is genomen, terug te zenden. Eindelijk wordt besloten, op de zaak niet verder in te gaan en zich bij het besluit der Generale Synode neder te leggen.

Naar aanleiding van het schrijven van een broeder uit eene andere Classe wordt deszelfs inhoud den kerkeraad ter overweging aanbevolen.

Het verzoek van een broeder om op de volgende Classe praeparatoir onderzoek te worden, wordt toegestaan. Deputaten ad examina worden er aan herinnerd, de leerrede rond te zenden aan de dienaars dezer Classe.

Aan het schrijven van de Generale Synode in zake de proceskosten wordt gevolg gegeven door de daarbij betrokken kerkeraad binnen deze Classe op te wekken, om aan hunne eere-schuld ten spoedigste te voldoen.

Het onderzoek naar Art. 41 D. K. O. geeft aanleiding tot bespreking van verschillende toestanden en belangen. De kerken in die plaatsen waar nog geen Christelijke scholen zijn, worden opgewekt, om de hand aan de ploeg te slaan en onder Gods zegen pogingen in het werk te stellen tot het verkrijgen van een Christelijke school. De stand der ineen-smelting van de kerken A en B geeft reden tot blijdschap. Aan eene kerk wordt advies in eene zaak gegeven.

De kerkeraad van Nunspeet brengt rapport uit over den arbeid in Uddel. Ds. G. Visg doet voorlezing van een schrijven van Ds. J. H. te K. omtrent armenverzorging aldaar, waaraan nog eenige toelichting wordt gegeven door broeder L. uit P. Langen tijd beaardslaat de Classe over het rapport; het gewicht zoowel van het werk als van het centrum van den arbeid wordt gevoeld. Kindelijk besluit de Classe met algemeene stemmen: 1. het middelpunt van den arbeid te verleggen naar Elspet; 2. den kerkeraad van N. op te dragen aldaar naar een plaats van samenkomst om te zien; 3. den arbeid op dezelfde voet te Uddel voort te zetten, totdat zulk een plaats te E. zal zijn gevonden, en 4. aan genoemde kerkeraad volmacht te geven, wanneer te E. gelegenheid bestaat, de dienaars in de Classe, in alphabetische orde aan te schrijven, om aldaar het Woord te verkondigen; terwijl ook van de hulpvaardigheid der broeders oeffenaar in de Classe kan worden gebruik gemaakt.

De questor wordt gemachtigd de door Nunspeet gemaakte kosten terug te betalen.

Door Kinderen.

XXVII.

"T KAN VERKEEREN."

De bisschop van Utrecht heeft er zeker ook niet aan getwijfeld, dat de vreemde wereldlijke echte keizer Frederik was, want hij deed dezen brief den graaf van Holland werkelijk toekomen. Deze echter gaf een antwoord, dat de grisaard zeker niet verwacht had. We weten trouwens, dat Floris een man was, die niet door de oogen van anderen zag. Daar het antwoord om zoo juist doet zien, hoezeer de meeningen der tijdgenooten ten opzichte van den zoogenamden Hohenstauf uiteensloepen, wil ik ook dit stuk hier mededeelen. Het luidt als volgt:

«Floris, graaf van Holland, aan het onverwachte spooksel, dat zich voor Frederik, eertijds Roomsche keizer, bedriegelijk uitteef, zijn groot en den raad, de waarheid boven het bedrog te verkiezen. Wij zijn nauwelijks bekomen van de groote verbazing, die gij ons veroorzaakt hebt, en wij, gelijk vele anderen, vrouwen onze oogen niet, toen wij het gerucht, liever gezegd het kwaad gerucht van u vernamen, namelijk, dat gij, die toch bij het eerste gezicht mensch schijnt te wezen, toch ook wel geringer zijt dan een mensch, wijl u er naar streeft, u het ambt, den persoon en de waardigheid van een dooden mensch aan te matigen. Want een doode mensch is geen mensch, op natuurlijke en wijsgeerige gronden, en een lijk kan den naam van mensch niet dragen.

Want dit staat vast en is zekerder dan zeker, dat Frederik van Staufen, vroeger Roomsche keizer, door een zware ziekte aangeast, den weg van alle vleesch gegaan is, en eer hij stierf, wegens schandelijke dingen en zware misdaden, die hij bedreven heeft, en die in lijnrecht strijd zijn met de artikelen van het recht geloof, dewegens voor de Roomsche geestelijkheid geldigwaard en schuldig verklaard zijnde op een algemeene kerkvergadering, door de kerk van Jezus Christus haar Hooft als een onwaardig lid is afgehouwen.

Gij dus, om kort te gaan en de beide uitersten (want een middenweg is er niet) sam te vatten, zijt of dezelfde Frederik, of gij zijt het niet. Zijt gij het niet, dan is, daar gij krachtig beweert het te zijn, uw opzet bedriegelijk en arglistig. Zijt gij het echter werkelijk, dan zijt gij immers, gelijk gezegd, van de kerk afgesneden en misdien, na voorafgegaane rijpe overweging voor het Rijk vervallen verklaard. Volg daarom dezen raad op: Wend u tot den paus en verzoek hem een heilzame artsijl, ter genezing uwer dwaling. Vraag echter den Duitschen vorsten op wie, naar Roomsche recht, de keuze van een keizer rust, voorzichtig om raad; zij waren het, die ons, na de afsteking van Frederik, achtereenvolgens drie koningen tot Rijksoverste gegeven hebben en de paus heeft hun keuze telkens bekrachtigd. Nu echter in die vierde plaats is koning Rudolf door hen met algemeene stemmen verkozen, en om zijn uitstekende deugden door den paus, gelijk hij het verdiende, in het ambt bevestigd. Aan hem hebben wij ons als onzen heer, met lijf en ziel onderworpen, en in zijne handen den eed van trouw afgelegd met de passende en gebruikelijke plechtigheid. Daarom komen wij u bevelen niet alleen niet na, doch wij verachten ze, gelijk onze plicht is."

Deze brief was voor den grisaard natuurlijk een groote tegenslag, want onze graaf Floris van Holland zorgde er voor, dat het schrijven overal bekend werd. Echter liet de onde zich daardoor niet van de wijs brengen. Door een link en beslist optreden trachtte hij den verkeerdten indruk te doen verdwijnen, dien de ongehoorzaamheid van graaf Floris op de gemodeleren moest gemaakt hebben. En dit gelukte hem dan ook volkomen.

Hiervoor rijpte in zijn hooft het plan, om koning Rudolf voor goed van den troon te stooten, en zijn aanhangers versterkten hem daarin. Een andere keuze was er eigenlijk ook niet. Want natuurlijk kon er slechts één heer-

schen, en de mogelijkheid was ook gansch uitgesloten, dat, gelijk hij den Keulenaars had voorgestaan, de ander zich als 't ware met een ongeschikte rol zou tevreden stellen. De zaken hadden dus hun natuurlijk verloop, en de vreemde verzuimende niet, alle middelen aan te grijpen, om zich tot alleenheerscher van Duitschland op te werpen.

Intusschen liet koning Rudolf weinig van zich hooren. Dat vindt gij misschien vreemd, vooral daar de Keulenaars hem bericht hadden, dat een bedrager als keizer was opgestaan en aanhangers won. Doch gij moet weten, dat de keizer ver in Oostenrijk zat, en daarbij de zaak niet ernstig opnam. 't Zou wel losloopen.

Twee jaren gingen intusschen voorbij. De vreemde van voortdurend. De berichten van den Rijn werden ernstig. Ook Kolmar viel keizer Rudolf af; er werden dorpen verwoest, en de keizer begreep, dat hij niet langer wachten kon. Hij hield raad, en toen bleek, dat zijn beide veldheeren groot gevaar duchten en onmiddellijk wilden handelen. Men besloot dat de koning zelf met het leger Kolmar weer tot gehoorzaamheid zou dwingen; van Noyz zou men door gezanten de uitlevering van den vreemdeeling vragen.

Spoedig daarop verscheen het gezantschap aan welks hoofd stonden graaf Frederik van Neurenberg en graaf Eberhard van Katzenellenbogen. De eerste behoorde tot de voorouders der Hohenstaufen, die thans over Pruisen regeeren, en Duitsche keizers zijn. De ander was, men ik, verwant met het huis van Nassau. Onder de titels van H. M. onze Koningin komt Katzenellenbogen nog voor.

Toen de heeren te Noyz kwamen, ontstond er groote beweging. Terwijl men in het Raadhuis onderhandelde, verzamelden zich de gewapende burgers om het gebouw en schreeuwden door de vensters: «Lang leve onze keizer Frederik. Wij leveren onzen keizer niet uit."

«Gij zijt, edele heeren», sprak de burgemeester tot de gezanten, «hoe 't volk denkt. Al wilden wij den gast uitleveren, de burgers zouden het niet dulden."

Opeens werklonk een luid geroep, dat lang aanhield. De deur werd geopend, en de vreemde leiding trad binnen, eerbiedig door den burgemeester gegroet.

«Vergeet mij!», sprak de grisaard, «dat ik ongeroepen kom en onverwacht. Maar ik hoorde, dat er gezanten zijn gekomen van koning Rudolf, om mijn uitlevering te vragen. Ik wil niet door mij te verbergen den schijn van lafheld hebben. Welkom edele heeren — en hij wendde zich tot de graven, die hem nieuwsgierig beschouwden — heb ik juiste berichten ontvangen?"

«Volkomen!», antwoordde de graaf van Neurenberg, «onze koninklijke gebieder, de eenige in Duitschland, droeg ons op uw uitlevering te vragen, daar gij door ongehoord bedrog het land ontrist, en oproer verwekt. Onze allergenaadigste koning biedt u, in zijn groote goedertierenheid, 't volgende aan:

«Gij geeft u vrijwillig over, erkent dat gij niet keizer Frederik zijt, en draagt zoo er toe bij de rust te herstellen. Zijnerzijds scheldt de koning u dan alle straf kwijt, ja zal u een zijner kastelen in Zwitserland afstaan. Daar kunt gij ongekrenkt aan leven en eer, have en goed als een edel riddier lijven, en niets zal u onbreken. Ook uw aanhangers zal geen leed geschieden; hun afval, ja ook alle schade aan koning Rudolf's eigendom gedaan, zal hij hun vergeven. Zoo kunt gij u als vredelievende groote verdienste verwerven voor het vaderland, en vorsten en volken zullen u danken."

Met luid stem en met gloed had de burggraaf gesproken, blijkbaar verlangend om te verhinderen, dat de boze tijden van nog kort geleden wederkeerden. Hij zag den grisaard doordringend aan, die een oogenblik voor zich moest zien. Doch nauw had de graaf geëindigd op de grisaard, zijn witte lokken schuddend, sprak:

«Neen, neen, Rudolf dwaalt, als hij meent mij te lokken. Op mijn jaren liegt men niet meer. Wie zou zich voor keizer durven uitgeven, als hij 't niet was? Geloof gij mij niet, geloof dan mijn oude krijgsaankers, geloof mijn bloedverwanten, die mij herkend hebben. Rudolf heeft niet meer het recht noch de macht — dit werd met nadruk gezegd — mij voor zijn rechterstoel te dagen. Daarentegen roep ik hem voor den mijnen, te Wetlar, mijn trouwe rijkstad, waar ik mijn hof weldra zal vestigen. Daar kom ik de kroon neerleggen en late zich door mij in 't bezit zijner goederen bevestigen."

«Zulk een smadelijke opdracht!», sprak graaf Eberhard verontwaardigd, «brengen wij onzen koninklijken heer niet over. Wees nog eens gewaarschuwd. Meen niet, dat de koning uit zwagheid gewacht heeft. Hij is besloten en machtig om aan uw boos spel een eind te maken. Neem zijn genade op de gestelde voorwaarden aan, en gij hebt geen straf te vrezen. Maar die zal u anders met al zijn vorstelijke toorn treffen, en ook u verleide aanhangers."

«Ik vrees Rudolf's toorn niet!», sprak de ander, «God en de heiligen die mij duizend zo wonderlijk bewaarden, zullen mij ook nu bijstaan. Mijn rechtvaardige zaak zal het winnen."

«Da hebben we hier niets meer te doen!», hernam de burggraaf. «De gevolgen komen op uw hoofd."

De beide heeren vertrokken, en verlieten weldra met hun gevolg de stad, om koning Rudolf nader beschied te brengen.

HOOGENDIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEFFEN: Strijen, W. Bosch te Vrijhoeven en 's Grevelingh-Capelle. — Wesp (bij Kampen), C. M. W. Plet te Elsinga (Gr.). — Haterswoude, N. V. van Goot te Dikshorn. — Kamperveld (gem. Wisackerke), P. J. Baay te 's-Gravenzande.

AANGENOMEN: Wiltmarum, H. R. Nieboer te Beemwijk. — Oppenhuisen, G. H. van Kasteel te 's-Gravenzande.

BEDANKT: Barendrecht, J. E. Vonkenberg te Voorthuisen. — Rijswijk, J. Hanja Pzn. te Oosterbierum. — Hattum, G. Elsinga te Kampen. — Reijthum en Genuin, G. H. van Kasteel te 's-Gravenzande. — Wesp, C. B. Schoemakers te O. en W. Souburg.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEFFEN: Oostervierum, G. Visser, cand. — Wilhelminaland (el. Goez), J. van Leeuwen, cand. te Amheim. — Nijega en Elahuisen, J. van Rijn, cand. te Hemelum. — Kampen, F. A. van Schaick te Burg (Texel). — Heijpen en Teerns, F. L. Troost te Oosterhaterum. — St. Antoniepolder (gem. Maasland), Nieuwpoort en Wiltum (el. Kampen), H. L. A. Felkes, cand. te Dordrecht. — Made (toez.), A. E. Delise te Ammerstol. — Velsen, J. R. Callenbach te Iersack. — Hoogersande, J. Th. Obbink, cand. te Rotterdam. — 's-Heerenberg (toez.), J. H. Buisman, cand. te Kampen. — Pernis, J. Koek te Hien en Dodewaard. — Steefkerk, K. Havings te O. en Neder-Andel (N. Brab.). — Nieuw-Dordrecht, W. G. Belgraver te Wehe. — De Vuursche, J. J. C. van Toorenbergen te Aa. te Genemuiden. —

Kampen, F. A. van Schaick te Burg op Texel. — Danumawoude, J. W. Locher te Birdaard. — Nieuwen St. Joodland (el. Middelburg), G. Talma te Veen (N. Brab.). — Oosterend op Texel, H. Waardenburg te Serooskerke (el. Middelburg).

AANGENOMEN: 's-Heerenberg, J. H. Buisman, cand. te Kampen. — Usselo (gem. Lonneker), J. A. Wensink, cand. te Zutphen.

BEDANKT: Gestel, W. H. Roobol te Oostvoorne. — Neerlaagbroek, F. P. J. van de Piasche te Goudak. — Dockum, P. van Krieken te Westwoud. — Waverveen, K. Jansen te Vessum (gem. Heerde). — Schellinkhout, Hem en Arkel, G. Visser, cand. — Wesp, W. Meerburg te Vreeswijk. — Zwartewaal en Geervliet, J. A. Wensink, cand. te Zutphen. — Sloten (Fr.), D. Jacobsen te Terhorne. — Gouda, C. J. Leenmans te Hoogeveen.

Advertentien.

Na zesjarig sukkelen, overleed, nog onverwacht, na kort, amtelijk lijden, in den ouderdom van 66 jaren, mijn innig geliefde Echtgenoot,

ABRAHAM OBES SCHAAFSMA,

in leven Zending-Leerster, later Bedienaar des Woords, eerst te Zeist, laatstelijk te Delfshaven.

Een voor den rustdag ging hij in tot de rust van Gods volk.

Van uwe deelneming overtuigd,

Uwe bedroefde dienaar, Weduwe A. O. SCHAAFSMA—BAUW,

Amsterdam, 14 November 1896.

Verzoekt van rouwtekst verschonnd te blijven.

Heden overleed tot onze diepe droefheid, in den ouderdom van 66 jaren, onze geliefde Vader en Behuwdvader, de WelEerwaarde Heer

A. O. SCHAAFSMA,

in leven Zending-Leerster in de Minahassa van Menado, daarna Dienaar des Woords, eerst te Zeist, laatstelijk te Delfshaven.

C. P. HEESTERMAN—SCHAAFSMA.

J. C. HEESTERMAN.

T. A. SCHAAFSMA.

H. G. SCHAAFSMA.

A. Ph. S. SCHAAFSMA.

W. A. SCHAAFSMA.

Amsterdam, 14 Nov. '96.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissarissen in Effecten,

Prinsengracht bij de Prinsenstraat,

No. 157,

AMSTERDAM.

Bij den Uitgever S. ZWART Jr. te Rotterdam, is verschenen:

DE PLAATSELIJKE INEENSMELTING

EN HET PROFIT DER KERKEN,

DOOR

J. H. BLACQUIERE,

Hoofd der Chr. School te Ginderen bij Heusden.

Prijs 25 Cents.

Theologische School

der Gereformeerde Kerken in Nederland.

In de maand October ontvingen we de volgende Collecten: Van de gemeenten: Loppersum f. 6.51¹/₂; Bellingwolde f. 1.01¹/₂; Delft B f. 31.7¹/₂; Wisskerke f. 1.10; Colijnsplaat f. 11.75; Zierikzee f. 17.76; Spijk B f. 5; Alkmaar f. 15.23; Scheveningen A f. 43.85; Rozenburg f. 1.04; Oud-Beijerland f. 1.77¹/₂; Vlaardingen A f. 30.03; Axel A f. 10.60; Oostzee f. 3.62; Heemse A f. 8.98; Doornburg f. 4.48¹/₂; Andel f. 14.25; Duxten f. 6.65; Nieuwduijn f. 41.35; Waardhuizen f. 3; Werkendam B f. 5.66; Berkel f. 10.45¹/₂; Maandland B f. 21; Maassluis A f. 34.24¹/₂; Meppel A f. 30; Meppel B f. 12.01¹/₂; Hoogeveen A f. 28.08; Hoogeveen B f. 8.13; Ruinerwold f. 14.10; Nijveen f. 6.76¹/₂; Hollandsche veld f. 5.71; Zuidwolde f. 5.02¹/₂; Delfshaven f. 11.62; Meeuw f. 5.54.

Halve Collecten: Axel B f. 11.06; Zaamlag A f. 15.30¹/₂; Krimpen a.d. Lek f. 2.21; Zevenhuizen f. 1.27; Berg-Ambacht f. 1.20¹/₂; Oude-water f. 6.51¹/₂; Haastrecht f. 2.04; Rijswijk en Sluipwijk f. 2.20; Sleuwijk f. 2.40.

Giften: Uit Broek op Langendijk f. 3.51¹/₂; uit Bodegraven van N. N. f. 5.

Voor de Uithouding: Dwingeloo f. 9; Diever f. 6.50; Beilen f. 4; Axel f. 27.50; Roden f. 9; Gasselter-Nijveen f. 4.30; Allen a/d Rijn f. 19.50; Bodegraven f. 3; Oudewetering f. 2; Zevenhoven f. 1.50; Oudehoorn f. 2.50.

J. NEDERHOED, Penningmeester.

Middelstum, 16 Nov. 1896.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,

DAM 15-17, AMSTERDAM.

Kopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS. Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden a DEPOSITO 1/2 p.c. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duitend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

In mijne HOMOEOPATHISCHE APOTHEEK te Amsterdam, zijn uitsluitend door mij verpakte en gepotenteerde medicamenten verkrijgbaar. Het Depot is in den laatste tijd aanmerkelijk verhoogd. Ik verzoek vooral, om op het Fabrieksmerk te letten, daar dit wordt nagebootst.

Men adresseere: HOMOEOPATHISCHE GENERAAL-DEPOT, Dr. WILLMAR SCHWABE, Amsterdam.

Leipzig, Nov. 1896.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, voorheen J. J. ARNDT & ZONNEN.

Bij A. EISSCHER, Boekhandel, Elisabethstraat 3, te Utrecht, is verschenen:

ADAM EN CHRISTUS.

NEGEN LEERREDENEN

van H. HOEKSTRA,

Bylennar des Woords bij de Geref. Kerk te Schiedam.

De prijs van dezen bundel is f. 1.25 en in netten linnen stempelband f. 1.60.

Tevens verschenen:

Het licht, schijnende in de duisternis.

TOESPRAAK, in 't belang der Vrije Universiteit gehouden door H. HOEKSTRA.

Deze rede kost afzonderlijk f. 0.30, doch wordt aan iedereen kooper van het negental Leerredenen present gegeven.

Na ontvangst van postwissel, franco toezending door den uitgever

A. FISCHER, Boekhandel, Utrecht.

VERSCHENEN:

HET OPRECHT GELOOF

verklaring van den Vllen Zondag van den Heidelbergschen Catechismus,

DOOR

ALEXANDER COMRIE.

Uitgegeven door Dr. A. G. HONIG.

</